

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית מנהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

בס"ד

אב תשפ"א

יולי 2021

"זְכוּר יָמוֹת עוֹלָם בֵּינוּ שָׁנוֹת דָּוָר וְדָוָר..."

(דברים, לב, ז)

חוזר המפמ"ר להיסטוריה חמ"ד (תשפ"א/ב/1)

אל: מנהלים, רכזי היסטוריה, מחנכות ומחנכים להיסטוריה בחמ"ד
מאת: בלהה גליקסברג, מפמ"ר היסטוריה ומפ"א אזרחות בחמ"ד

שלום רב!

לפניכם חוזר המפמ"ר תשפ"א/ב/1 לעיוונכם ולהיערכותכם המיטבית.

ברכת הצלחה בעז"ה לכולנו.

בטוחני שבכוחות משותפים וכשטובת התלמידים לנגד עינינו, נשכיל בעז"ה לצעוד יחדיו לקידום לימודי היסטוריה בחמ"ד מתוך שמחת יצירה והתחדשות.

את שנת הלימודים תשפ"א סיימנו לא מכבר מתוך התגייסות ומאמץ לייצר ולקדם מהלכי הוראה למידה והערכה - מקרוב ומרחוק.

ברצוני להביע שוב את הוקרתי הרבה לכולכם על העבודה המאומצת, ההתגייסות והיצירתיות במאמץ לייצר עבור התלמידים 'שגרת למידה' בנסיבות המורכבות.

מדיניות הלמידה של משרד החינוך בשנת תשפ"א מגדירה את כינונה וטיפוחה של יכולת למידה עצמאית כאחת המטרות המרכזיות. למידה עצמאית מבוססת על שלש הנחות יסוד: האחת - **התלמידים צריכים להיות פעילים** על מנת להבין ולהפנים את הנלמד. השנייה – **רכישת מיומנויות למידה עצמאיות** הכרחית להבנה ולהמשך ההתפתחות האישית והמקצועית לאורך החיים והשלישית - **המורה מנחה ומלווה** את התהליכים של בניית ההבנה¹.

¹ תכניות תמ"ר, באר ופר"ח מדגימות היטב מגמה זו.

במהלך שנת הלימודים הקרובה, הטמעת הלמידה העצמאית תמשיך לבוא לידי ביטוי בפיתוח המקצועי, ביחידות ההוראה ובהצעות לדרכי הערכה מותאמות. חשוב שצוותי ההוראה יתכננו באילו שלבים של הלמידה ישולבו מתודות של למידה עצמאית בנוסף למה שכבר קיים. מומלץ להתחיל מכיתות חט"ב.

צוות ההדרכה ואנוכי נשמח לסייע בכל שאלה.

בברכת הצלחה ובהערכה רבה

בלהה גליקסברג

מפמ"ר היסטוריה ומפ"א אזרחות בחמ"ד

העתקים:

גב' שושנה נגר, מ"מ ראש מנהל החמ"ד

ד"ר מירי שליסל, יו"ר המזכירות הפדגוגית

גב' דליה פניג, סגנית יו"ר המזה"פ ומנהלת אגף א' לפיתוח פדגוגי

גב' אלירז קראוס, מנהלת אגף א' לחברה ורוח, מזה"פ

מחמ"דים

מפקחים עי"ס חמ"ד

א. לימודי היסטוריה בכיתה ו' ובחט"ב:

תכנית לימודים חדשה לכיתות ו'-ח'

החל משנה"ל תשפ"א החל תהליך של הטמעת תכנית לימודים חדשה לכיתות ו'-ח'.

להלן קישור לסרטון על תכנית הלימודים החדשה - יש לחוץ

להלן שלבי הטמעת תכנית הלימודים החדשה:

הכיתה	תכנית לימודים	ספרי לימוד וחומרי הוראה
כיתה ו'	תכנית לימודים חדשה – החל מתשפ"א	ספר לימוד חדש בהוצאת מכון הר ברכה – 'המאבק על הרוח'. אפשרויות הרכישה מתפרסמות ע"י הוצאת מכון הר ברכה. הספר 'מדור לדור' כרך א' אינו מאושר לשימוש.
כיתה ז'	תכנית לימודים חדשה – החל מתשפ"ב	ספר לימוד חדש בהוצאת מכון הר ברכה – 'גלויות ותגליות' (ייצא לאור בקרוב ²) אפשרויות הרכישה מתפרסמות ע"י הוצאת מכון הר ברכה. מומלץ לעשות שימוש ביחידות ההוראה המקוונות ³ .
כיתה ח'	תכנית הלימודים הקיימת ⁴ . רשות – תכנית הלימודים החדשה.	ספר הלימוד 'מדור לדור' כרך ג'. מומלץ לעשות שימוש ביחידות ההוראה המקוונות בנושאים המתאימים.
כיתה ט'	תכנית הלימודים הקיימת.	ספרי הלימוד הקיימים ⁵ בשילוב יחידות ההוראה המקוונות.

המורים המלמדים היסטוריה בכיתה ח' ומעוניינים להתחיל ללמד כבר בשנה"ל תשפ"ב את התוכנית החדשה (בשלמותה או בחלקה) יכולים לעשות זאת ולהיעזר ביחידות ההוראה המקוונות (שיפורטו בהמשך החוזר).

² במידה וספר הלימוד לא ייצא במועד, אשלח עדכון על חומרי לימוד חלופיים.

³ יפורט בהמשך בעמוד 4.

⁴ תכנית הלימודים הנוכחית (הישנה) - לכיתה ח' בלבד

⁵ יפורטו בהמשך בעמוד 5.

מיקודי למידה:

להלן מיקודי למידה לכיתה ו' ולכיתות חט"ב (ז'-ט').

בהתחשב בצורך לסגור פערים שנגרמו במהלך שנה"ל תשפ"א בשל מגפת הקורונה, לפניכם מיקוד הלמידה לשנה"ל הקרובה. בשל חשיבות כלל הנושאים בתוכנית הלימודים חשוב להתקדם במידת האפשר בלמידה אף מעבר לנושאים שבמיקוד.

מיקוד הלמידה כולל את נושאי התוכן, המיומנויות והערכים הנדרשים בכל אחת משכבות הגיל.

מיקוד למידה לכיתה ו': מיקוד למידה לכיתה ו'

מיקוד למידה לכיתה ז'-ח'-ט': מיקוד למידה לכיתות ז'-ט'

שימו לב! תכנית הלימודים החדשה מזמנת אפשרויות רבות ללמידה בין-תחומית. להלן קישור למסמך ובו מיפוי של הנושאים בתכ"ל החדשה שמומלצת בהם למידה בין-תחומית: [למידה בין-תחומית ו-ח](#)

מורים המבקשים לבנות יחידות בין-תחומיות, על בסיס נושאים מתוך תכנית הלימודים החדשה, מוזמנים לפנות להתייעצות ולהנחיה אל המדריך/ה להיסטוריה שלהם.

להלן קישור ל'**מארוז למידה דינמי'** הכולל קישורים לחומרי לימוד לכיתות חט"ב.

מארוז הלמידה הדינמי מתעדכן כל העת ונוספים לו חומרי לימוד חדשים: [מארוז למידה דינמי - יש ללחוץ](#)

יחידות הוראה מקוונות למורים:

כמעטפת תומכת להוראה-למידה-הערכה בכיתות חט"ב פיתחו יחידות הוראה מקוונות ולצידן מחולל הוראה המלווים את לימודי התוכן המיומנויות והערכים מכתה ז' עד כיתה ט' (כולל). יחידות ההוראה נמצאות על גבי פלטפורמה דיגיטלית חדשנית clsss-e, ובנויות על פי נושאי תוכנית הלימודים החדשה.

כל יחידת הוראה כוללת סדרה של כחמישה שיעורים הבנויים סביב רעיון גדול:

[למידה סביב רעיון גדול - פורטל עובדי הוראה | מרחב פדגוגי\(education.gov.il\)](#)

היחידות המקוונות מציעות פריטי הוראה ונותנות רעיונות והשראה להוראה למידה והערכה מעשירה. בכל פריט הוראה מוטמעות מיומנויות מרכזיות, ערכים שהלימוד מזמן עיסוק בהם והצעות לפרקטיקות מגוונות להוראה.

אתם מוזמנים לבחור בין הפריטים את המתאימים ביותר לתלמידים לפי שיקול דעתכם. לצד יחידות ההוראה עומד לרשותכם **מחולל הוראה**, אליו תוכלו לגרור את הפריטים שבחרתם, לערוך אותם ולהפוך אותם לשיעורים מסוגים שונים: פנים אל פנים ושיעורים מקוונים ללמידה מרחוק סינכרונית וא-סינכרונית ועוד. את השיעורים שהכנתם תוכלו לשמור בסביבה אישית שלכם ולחזור אליהם בכל עת.

אנו מקווים כי יחידות ההוראה יסייעו לכם בתכנון הוראה מיטבית, יקדמו הטמעת מיומנויות וערכים בהוראה ויתנו לכם כלים נוספים לפיתוח והתקדמות.

להלן קישור למרחב הפדגוגי – יחידות ההוראה המקוונות:

[יחידות הוראה מתוקשבות | היסטוריה חמ"ד | מרחב פדגוגי | משרד החינוך \(education.gov.il\)](http://education.gov.il)

ברצוני להפנות את תשומת ליבכם ליחידת הוראה ייחודית הנותנת מענה ללימודי היסטוריה בחמ"ד במעבר מבית הספר היסודי לחטה"ב. יחידה זו היא יחידת גישור החוזרת בתמצית על הידע והמיומנויות הנדרשים בכיתה ו' ומהווים תשתית להמשך הלמידה בכיתה ז'.

להלן הקישור ליחידת הגישור: [Class-E \(education.gov.il\)](http://Class-E.education.gov.il)

ספרי הלימוד המאושרים לכיתות ו'-ט':

כיתה ו' – המאבק על הרוח, הוצאת מכון הר ברכה

כיתה ז' – גלויות ותגליות, הוצאת מכון הר ברכה (יופץ בקרוב)

כיתה ח' – מדור לדור ג'

כיתה ט' – ואלה תולדות – ימי הבית השני ותקופת המשנה והתלמוד, מט"ח

ואלה תולדות – היהודים בימי הביניים בעולם הנוצרי ובעולם המוסלמי, מט"ח

ב. לימודי היסטוריה בחטיבה העליונה:

2 יחידות החובה בהיסטוריה מורכבות מצירוף של שני רכיבים: 70% + 30%.

סמלי השאלונים 29281 + 29283 מקנה לתלמיד 2 יחידות חובה בהיסטוריה (70% + 30%).

צירוף סמלי השאלונים 29284 + 29283 מקנה לתלמיד העולה החדש 2 יחידות חובה בהיסטוריה (70% + 30%).

להלן קישור למסמך מיקודי למידה והיבחנות - חיצונית או בית-ספרית - לשאלוני החובה לכיתות החט"ע:

המסמך כולל את המיקודים הבאים:

שאלון 29281 (70%)

שאלון 29284 – עולים חדשים (70%)

שאלון 29282 – ממיר את שאלון 29283 - 30%

שאלון 29272 – ממיר את שאלון 29283 - 30% לעולים חדשים

[מיקוד חט"ע - שאלוני החובה](#)

הערכה בית-ספרית:

בכיתות שהוחלט לגביהן כי לא ייגשו לבחינת בגרות חיצונית בהיסטוריה חמ"ד בשנה"ל תשפ"ב, אלא תתבצע בהן הערכה בית-ספרית, מוצע 'מדף הצעות' המכיל הצעות לתלקיטים מגוונים ולמבחנים מסוגים שונים המשקפים ידע, מיומנויות וערכים.

להלן קישור למסמך 'מדף הצעות':

[מדף ההצעות להערכה בית-ספרית - היסטוריה חמ"ד](#)

שימו לב! יש לשמור את אקסל הציונים, המחווון והתיעוד של כלל מרכיבי ההערכה שעל פיהם נקבע ציון ההערכה הבית-ספרית. על בית הספר לשמור מגוון של עבודות ברמות ביצוע שונות לצורכי בקרה ומשוב, כפי שייקבע ויפורסם בהמשך.

ספרי הלימוד המאושרים לחט"ע:

ואלה תולדות – מסורת ומודרנה – בהוצאת מט"ח
מסורת ומהפכות – בהוצאת מכון הר ברכה
חורבן וגבורה – בהוצאת מכון הר ברכה
השיבה לציון – בהוצאת מכון הר ברכה

שימו לב! כל מי שעושה שימוש במיקודיות עושה זאת על אחריותו בלבד.

חלופות בהערכה (30%):

להלן קישורים למסמכי החלופות בהערכה המותאמים לשנה"ל תשפ"ב:

1. מטלת הביצוע 'חמ"ד ועד': [חמ"ד ועד](#)
2. עבודת החקר – 'חקר קהילה': [חקר קהילות](#)

תכנית חמ"דה

בשנה"ל תשפ"א יצאנו למהלך מחזק ותומך המיועד למורים המלמדים תלמידי חינוך מיוחד במסגרות השונות – תכנית חמ"דה. מהלך זה יימשך בעז"ה גם בשנה"ל תשפ"ב. איגרת משולחן המפמ"ר תתפרסם בנושא.

תכניות ממירות בגרות:

א. תכנית תמ"ר⁶:

תכנית תמ"ר מאפשרת לבתי ספר המעוניינים בכך, להמיר את בחינת הבררות בשתי יחידות החובה בהיסטוריה, בלימוד על דרך החקר. ליבה של תכנית החקר הוא להפוך את התלמיד מ"לומד היסטוריה" להיסטוריון בעצמו, זאת הן על ידי הקניית **מיומנויות חקר** והתנסות בכתיבת **תלקיט-חקר** או **עבודת חקר**. התלמידים לומדים תכנית לימודים מצומצמת תוך הדגשת ההיבט המחקרי. התהליך מלווה בהנחיה צמודה של מורה הכיתה במהלך השיעורים. התכנית מיועדת למורים בעלי מוטיבציה לסחוף את תלמידיהם אל תוך מסע של חקר, על האתגרים הכרוכים בו ועל הרווחים החשובים הטמונים בו. ציון הבררות נקבע בהערכה פנימית ומורכב ממטלות מצטברות לאורך כל תהליך הלמידה.

להלן קישור למסמך 'אבני הדרך': [אבני דרך לחקר תמר תשפ"ב \(education.gov.il\)](#)
 בכל שאלה ניתן לפנות אל המדריכה הארצית רחלי שיינר בדוא"ל: rachelish161@gmail.com

ב. תכנית באר

בתכנית באר מתקיימות ההוראה, הלמידה וההערכה על פי תכנית הלימודים בהיסטוריה חמ"ד באופן המשלב שיעורים מקוונים שבהם נעשה שימוש בכלים דיגיטליים לשם יצירת חוויה לימודית משמעותית (למידה מבוקרת מול מסך המחשב בליווי משמעותי של המורה בזמן אמת) יחד עם מפגשים פנים-אל-פנים של המורה עם תלמידיו שבהם באים לידי ביטוי עקרונות 'לב לדעת'. בתהליך הלמידה חווים התלמידים תהליכי למידה המשלבים יחד ידע, מיומנויות מסדר חשיבה גבוה וערכים. השימוש ביתרונותיה של רשת האינטרנט מייצר קומה נוספת של למידה חווייתית ואינטראקטיבית. התכנית מאפשרת מרחב המזמן שיח ובירור ערכי של התלמיד, כמו גם העצמת הקשר האישי בין המורה לתלמידיו. תפקידו של המורה הוא ללוות את תלמידיו במסע הלימודי והחינוכי האישי שהם עושים בתוך החומר הנלמד.

כל תהליך הלמידה מתקיים במסגרת שיעורי היסטוריה בכיתה (כולל השיעורים המקוונים).

התוכנית ממירה את ההיבחות בבחינת בגרות חיצונית.

ציון הבררות נקבע בהערכה פנימית ומורכב ממטלות מצטברות לאורך כל תהליך הלמידה.

להתרשמותכם, להלן קישור ליחידת הדגמה.

על מנת לצפות ביחידת ההדגמה, עליכם לעשות תהליך רישום קצר ל [CAMPUS](#). [להלן הנחיות הרישום](#).

כתובת הקמפוס: [קמפוס \(campus.gov.il\) IL](#)

קישור כניסה ליחידת ההדגמה: [חטיבת מדינת ישראל - יחידת הדגמה](#)

⁶ ותוכנית 'חלוצי הערכה'.

להלן תנאי הסף המחייבים :

1. הקצאת שעות היסטוריה - 3 שעות בכיתה י' ו-4 שעות בכיתה י"א.
2. ביה"ס בעל הכרה קבועה ממשרד החינוך להגשת ציונים בית ספריים.
3. המורה שיילמד בתכנית הגיש כיתות לימוד להיבחנות חיצונית לבגרות בהיסטוריה והשתתף בהשתלמות מפמ"ר בשנתיים האחרונות.
4. תשתית תקשובית, תמיכה טכנית וציוד לכל תלמיד.

'קול קורא' לגבי ההצטרפות לתכנית לקראת שנה"ל תשפ"ג יפורסם במהלך שנת הלימודים.

בכל שאלה ניתן לפנות אל המדריכה הארצית נאוה פריד בדוא"ל: nava12frid@gmail.com

נבחני משנה:

נבחני משנה בוגרי החמ"ד המבקשים לשפר את ציון הבגרות בהיסטוריה שקיבלו בעת לימודיהם יבדקו בטבלת המרת השאלונים את סמלי השאלון המדויקים שברצונם להיבחן עליהם:

[tavlat-hamarat-shelonim.pdf \(education.gov.il\)](http://education.gov.il/tavlat-hamarat-shelonim.pdf)

ניתן לראות בטבלה את המרת סמלי שאלוני הבגרות של היסטוריה חמ"ד (עד 2016) והמרתם לסמלי השאלון הקיימים כעת (עולם ישן ועולם חדש).

נבחנים המעוניינים להשלים או לשפר הערכה חלופית (30%) לאחר סיום לימודיהם ייבחנו בשאלון 29282.
נבחנים עולים חדשים המעוניינים להשלים או לשפר הערכה חלופית (30%) לאחר סיום לימודיהם ייבחנו בשאלון 29272.

שילוב בין מעורבות חברתית וחלופות בהערכה

אנו ממליצים על שילוב בין המעורבות החברתית המעשית לבין למידה עיונית בהיסטוריה. השילוב יעשיר את תהליכי ההוראה - למידה, ייצור רצף רלוונטי בין החוויות של התלמיד בשיעור בתחום הדעת לחוויותו במעורבות החברתית, ויחזק את המשמעות הערכית של הלמידה.
החיבור בין היסטוריה לבין המעורבות החברתית יכול להיות דו-כיווני. ניתן להתחיל בלמידה עיונית, וממנה לצאת ליישום מעשי במעורבות חברתית. אפשר גם לפעול בכיוון ההפוך ולבסס את הלמידה בהיסטוריה על ההתנסות המעשית. בכל מקרה, חשוב לכלול בתוכנית החינוכית גם זמן לשיח ערכי-רפלקטיבי עם התלמידים על מנת לסייע להם לעבד את ההתנסות ולהפיק ממנה תובנות שיתרמו ללמידה שלהם ולרכישת מיומנויות תוך אישיות וחברתיות.

להלן מספר ערוצים אפשריים לחיבור בין תחומי הדעת למעורבות החברתית:

שילוב המעורבות החברתית בהערכה חלופית -

1. פרויקט חברתי מסכם לאחר למידת נושא: תלמידים יוזמים, בונים ומפעילים מרכז למידה לצעירים או מבוגרים מהם ומלמדים נושאים ותכנים שנלמדו בתחומי הדעת. או אימוץ אתרי הנצחה באזור המגורים לאחר לימוד על מלחמות ישראל.
2. לוח של קבוצה קטנה (5 תלמידים) על ידי מורה חונך לרפלקציה, לעיבוד ההתנסות ולהרחבת ידע (ניתן במסגרת שעות שהיה או שעות פרטניות).
3. במסגרת תכנית 'חמ"ד ועד' מומלץ להמשיך בקשר עם איש-העדות. ניתן להתנדב בבית העד (אם רלוונטי), לקיים מפגש בקהילה שבו יסופרו עדויות וכד'.

מורה מקצועי שישתלב במערך זה יטפח מערכת יחסים קרובה ואיכותית עם התלמידים, יקיים דיאלוג משמעותי עימם, ויחזק את תרומתו החינוכית. במסגרת החונכות האישית יוכל המורה החונך גם להעשיר את התלמידים בידע הקשור להתנסות המעשית שלהם.

יחידות ההגבר:

בתי ספר שבהם קיימת מגמת היסטוריה או תיפתח בהם השנה מגמה חדשה מתבקשים לדווח על כך בטופס הבא: [דיווח על יחידות ההגבר](#). יש לשלוח את הטופס עד יום חמישי, כ"ד בתשרי תשפ"ב, 30.09.2021. חשוב להיכנס אל הקישור הבא ולקרוא היטב את ההנחיות והעדכונים:

[אתר המפמ"ר - יחידות ההגבר](#)

שימו לב:

- א. ללוח הזמנים המעודכן לשנת תשפ"ב.
- ב. יש ללמד ביחידות רביעית וחמישית על פי מסמך ההלימה של היסטוריה חמ"ד - סמל שאלון 29381. להלן מיקוד למידה והיבחנות ביחידות ההגבר: [מיקוד הגבר](#).

נבחני משנה ונבחנים אקסטרוניים:

בוגרי החמ"ד המבקשים להוסיף על יחידות החובה בהיסטוריה חמ"ד עוד שלוש יחידות לימוד כדי להשלים לחמש יחידות בהיסטוריה ייבחנו בשני שאלונים - שאלון 29381 ושאלון 29382:

[אתר המפמ"ר - יחידות ההגבר](#)

תכנית לימודים חדשה ליחידות ההגבר:

החל משנה"ל תשפ"ב אנו מתחילים בתהליך הטמעה מדורג של תכנית לימודים חדשה ליחידות ההגבר. התכנית החדשה מורכבת מ-5 נושאים שונים שיש לבחור מתוכם 2 נושאים (כל אחד בהיקף של 1 יח"ל). תכנית הלימודים החדשה תפורסם בהקדם. בשנה"ל תשפ"ב יתקיים פיילוט שבמסגרתו ילמדו כ-15 מגמות לימוד שבחרו בכך. במסגרת הפיילוט ייפתחו המורים את חומרי הלימוד בהתאמה לתכ"ל החדשה ויתנסו בהם בכיתותיהם. בכל שאלה ניתן לפנות אל המדריכה הארצית אבישג פרידמן בדוא"ל: avishagfridman@gmail.com.

עבודות גמר:

תלמידים המעוניינים להרחיב את ידיעותיהם בנושאים מגוונים בהיסטוריה, אשר לא נלמדים בתוכנית הלימודים, ולפתח מיומנויות חקר ברמה גבוהה, מוזמנים לכתוב עבודת גמר בנושא שיבחרו. זו הזדמנות עבור התלמידים המעוניינים בכך לחקור נושא מרתק ולהכיר את עולם המחקר. על בית-הספר לסייע לתלמיד במציאת מנחה אקדמי, בליווי העבודה וטיפול בהגשת הצעת המחקר והעבודה הסופית לשיפוט. עבודת גמר מזכה את התלמיד ב-5 יח"ל בבגרות, ובנוסף במעמד הרישום לאוניברסיטאות. כל הפרטים בקישור:

[תוכניות לימודים - חטיבה עליונה | היסטוריה חמ"ד | מרחב פדגוגי | משרד החינוך \(education.gov.il\)](http://education.gov.il)

ג. אתרים וחומרי למידה תומכי למידה והוראה:

- א. לרשות המורים עומד מרחב פדגוגי הכולל את שולחן המפמ"ר וכל ההיבטים הפדגוגיים של הוראת היסטוריה בחמ"ד. להלן קישור למרחב הפדגוגי: [המרחב הפדגוגי](http://education.gov.il)
להלן קישור לשולחן המפמ"ר: [משולחן מפמ"ר היסטוריה חמ"ד \(edu.gov.il\)](http://edu.gov.il)
- ב. בנוסף לכך, מתקיימות מספר קבוצות שקטות 'משולחן המפמ"ר להיסטוריה' שבהן נשלחות הודעות, עדכונים ופרסומים לפי הנדרש.
להלן קישור הצטרפות:
[משולחן המפמ"ר להיסטוריה 3](http://education.gov.il)
או
[משולחן המפמ"ר להיסטוריה 1](http://education.gov.il)
- ג. כמו כן מתקיימות מספר קבוצות ווטסאפ ייעודיות לפי שכבות הגיל ולפי נושאים. מוזמנים להצטרף לקבוצות לפי צרכיכם הפדגוגיים. ניתן לקבל פרטים אצל המדריכים להיסטוריה.
- ד. להלן קישור למסמכי עזר להוראה לשימושכם הטוב:
[מסמכי עזר להוראה - חטיבה עליונה | היסטוריה חמ"ד | מרחב פדגוגי | משרד החינוך \(education.gov.il\)](http://education.gov.il)
- ה. להלן קישור ל'[מארג למידה דינמי](http://education.gov.il)' הכולל קישורים לחומרי לימוד מגוונים לכיתות ו, חטי"ב וחטי"ע.
מארג הלמידה הדינמי מתעדכן כל העת: [מארג למידה דינמי - יש לחנוץ](http://education.gov.il)
- ו. להלן קישור ל'[מארג הכלים הדיגיטלי](http://education.gov.il) – היסטוריה חמ"ד' הכולל טבלת 'כלי לכל צורך' - כלים טכנולוגיים מומלצים להוראת היסטוריה בחמ"ד: [מארג כלים דיגיטלי - היסטוריה חמ"ד](http://education.gov.il)

⁷ אין צורך להצטרף לשתייהן. בשתי הקבוצות מתפרסמים תכנים זהים.

ד. ערכים ולמידה חברתית-רגשית

השנה החולפת חיזקה והדגישה מגמה שאנו מובילים בלימודי היסטוריה בחמ"ד מזה עשור שנים והיא תפיסת 'לב לדעת'. במסגרת תפיסה זו מתקיימות בלימודי היסטוריה בחמ"ד מספר תכניות (כמו תכנית באר, תכנית פר"ח, תכנית חמ"ד ועד' ועוד) הבנויות על העיקרון שלפיו לימודי היסטוריה בחמ"ד פונים אל התלמיד כאל אדם שלם ומבקשים להביא לכך שהחומר הנלמד ייגע בעולמו הפנימי ויקבל משמעות ערכית והקשר בעיניו. מתוך כך, נוצרת הפנמה (התאחדות בין התוכן לאדם) שתביא לכך שהתלמיד יבדוק כיצד יוכל לחזק וליישם בחייו את אותם ערכים וכישורים שיביאו לצמיחתו האישית. הדגש הוא לא רק מה התלמיד יודע יותר, אלא גם על מה הוא חושב בעקבות הלמידה ומה יצר בעולמו המפגש עם הטקסט. להלן קישור לחוברת 'מפגשים'⁸ שיצאה לאור לאחרונה מבית היוצר של הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד ובה מאגר שיעורים ברוח 'לב לדעת' לשימושכם: [מפגשים - היסטוריה חמ"ד \(education.gov.il\)](http://education.gov.il)

ה. פיתוח מקצועי:

בשנה"ל תשפ"ב, יתקיימו על פי המתוכנן, השתלמויות וימי עיון. חשוב מאוד שכל מורה ישתלב באחת ממסגרות הפיתוח המקצועי בהתאם לצרכיו הפדגוגיים. מסגרות הפיתוח המקצועי יפורסמו בקרוב.

ו. צוות ההדרכה בהיסטוריה:

יפורסם בהקדם.

בברכת הצלחה

בלה

⁸ מאגר השיעורים לקוח מתוך תכנית באר